

handen, aan dit nieuwe deel te toetsen. Ook voor onze fauna zal daardoor nog wel de een of andere nieuwigheid moeten gepubliceerd worden.

Bewonderenswaardig is wederom gebleken de onvermoeide werkkraft van den nestor der Duitsche Coleopterologen, immers niet alleen het thans voltooide werk wekt onze bewondering en waardeering op, maar evenzeer de ontzaggelijke voorbereiding en voorstudie, om zooveel materiaal te verwerken en zoo veel nieuwe beschouwingen tot een uitmuntend geheel samen te vatten.

Moge het aan den reeds bejaarden auteur, die door zijn werken aan zoo vele beoefenaars der Coleoptera de gelukkigste arbeidsuren wist te bezorgen, gegund zijn, nog lang zijn energie en ijver voor onze wetenschap te behouden.

Eene opmerking moet ik toch hieraan toevoegen, nl. dat het eenigszins vreemd aandoet, in eene *Fauna Germanica*, zoo dikwerf, vooral in een noot, beschrijvingen te zien van nieuw ontdekte soorten uit ver afgelegen streken, die met de Duitsch-Oostenrijksche fauna in geenerlei betrekking staan.

Zoo beschrijft REITTER soorten uit Spanje, Corsica, Sicilië, Griekenland, ja zelfs uit Algiers, Tunis en den Altaï. Waarom zulks is geschied, is mij raadselachtig, daarvoor ware m.i. een der veelgelezen Tijdschriften toch meer geschikt geweest.

Den Haag.

ED. EVERTS.

Nieuwe vondsten voor de Nederlandsche Coleopteren-fauna X.

461bis 1). *Aleochara (Ceranota) major* FAIRM. Van deze uiterst zeldzame soort, welke in Zuid-Frankrijk ontdekt en ook bij Brussel gevangen is, kreeg ik een ♀ van Pater FR. HESELHAUS, bij Valkenburg (Limburg), Dec., in het hol van een waterrat (*Arvicola amphibius*) aangetroffen. Het exemplaar beschouwde ik eerst, maar met eenigen twijfel, als *A. ruficornis* GRAV., welke beide soorten zeer veel op elkaar gelijken.

Zij onderscheidt zich hoofdzakelijk door de slankere, minder robuste gedaante, het smallere halsschild en de eenigszins

1) Beteekenis der nummers als in vorige „Lijsten”.

andere bestippeling van het achterlijf. Het 3^e sprietlid is weinig of niet langer dan het 2^e, de overige leedjes zijn ternauwernood verbreed; bij *A. ruficornis* daarentegen is het 3^e sprietlid duidelijk langer dan het 2^e, de overige leedjes nemen in breedte geleidelijk iets toe. Het halsschild is opvallend smaller dan bij *ruficornis*, even breed als, of slechts iets smaller dan de dekschilden. Volgens GANGLBAUER (Käfer von Mitteleuropa II, blz. 42 en 43; ex MULSANT & REY) zouden de dekschilden, langs den naad gezien, ternauwernood zoo lang zijn als, bij *ruficornis* iets langer dan het halsschild; ook worden de achterhoeken genoemd „tamelijk afgerond”, terwijl BERNHAUER deze, evenals bij *ruficornis*, duidelijk uitgebogen noemt, wat m. i. juist blijkt te zijn; de rimpelig-korrelige bestippeling is bij ons exemplaar iets minder dicht dan bij alle in mijn bezit zijnde in- en uitlandsche exemplaren van *ruficornis*; ook wat de lengte der dekschilden aangaat, zijn deze bij al mijne exemplaren van *ruficornis*, langs den naad gezien, nagenoeg even lang als, soms zelfs iets korter dan het halsschild, terwijl bij *A. major* de lengte die van het halsschild een weinig overtreft. Het achterlijf is naar het uiteinde niet, of nagenoeg niet, bij *ruficornis* daarentegen eenigszins, maar toch merkbaar versmald; de ingedrukte basis der eerste vier onbedekte tergieten (vooral van het 3^e en 4^e onbedekt tergiet) is zeer grof en dicht, de achterhelft daarentegen fijn en zeer spaarzaam bestippeld; het 5^e onbedekt tergiet is vrij sterk, matig dicht en tamelijk gelijkmatig bestippeld. Bij *A. ruficornis* zijn de eerste onbedekte tergieten tamelijk verspreid en grof-, de laatsten verspreid en opvallend fijner bestippeld. Wat de kleur betreft, deze is eveneens licht-roodbruin tot roestrood; de kop zwart, het halsschild over de schijf donker kastanjebruin; het wordt echter ook pekbruin, of zwartachtig genoemd. De dekschilden zijn geelrood, zoo ook het achterlijf, maar de eerste tergieten zijn aan de basis en de laatste twee bijna geheel pekzwart; dit geldt voor goed uitgekleurde exemplaren, wat ook ons exemplaar is. Volgens BERNHAUER zou bij het ♂ alleen op het eerste onbedekte tergiet een zwak bultje of tandje aanwezig zijn. Lengte 6—6½ m.M.

899. *Lathrobium filiforme* GRAV. Bij ongevleugelde exemplaren zijn de dekschilden veel korter dan het halsschild; van dezen brachypter-vorm ontving ik, door de vriendelijkheid van Pater H. SCHMITZ, uit een mollennest bij Sittard, een ex. met ongewoon korte dekschilden. Bij gevleugelde exemplaren zijn de dekschilden in den regel ongeveer even lang als, zeldzamer (var. *suturale* WENCKER) langer dan het halsschild; ik bezit dezen macropter-vorm uit Breda en Gorkum.

WENCKER beschreef deze (als eene soort) naar een exemplaar, bij hetwelk de dekschilden aan den naad en aan den achterrand roodgeel gekleurd zijn (vermoedelijk iets onuitgekleurd), doch welke, volgens EPPELSHEIM, den macropter-vorm van *L. filiforme* moet zijn.

1054bis *Acrognathus mandibularis* GYLLH. De heer F. T. VALCK LUCASSEN ving bij Ommen, Juni, één enkel exemplaar, dat, dank zijne vrijgevigheid, voor mijne collectie werd aangeboden.

1324. *Saprinus aeneus* F. ab. s. *fulminans* KOLTZE. Tusschen exemplaren van deze soort in mijne collectie vond ik een van deze a. uit den Haag, afkomstig van wijlen Mr. TH. LUCASSEN. Van Dr. MAC GILLAVRY ontving ik, in dank, een exemplaar uit Tilburg, dat aan de buitenzijde van de rugstreep (welke de spiegelvlek op de dekschilden in tweeën deelt), in de plaats van een zwak bestippelde strook, eene enkele stippelrij vertoont (zie: „Col. Neerl. I blz. 458, noot 1 en 2).

2514. *Phaedon cochleariae* F. Van deze zeer algemeene soort zijn twee opvallende sculptuur-aberraties vermeldenswaard. Als algemeen kenmerk der bestippeling geldt het navolgende: halsschild in den regel verspreid en fijn, soms wat minder fijn, naar de zijden toe krachtiger en dichter bestippeld; daartusschen met eene duidelijke, uiterst fijne, meer of minder dichte grondbestippeling. Nu kan de fijne grondbestippeling ook nagenoeg achterwege blijven en de gewone bestippeling uiterst fijn en zeer verspreid zijn (een ex. uit Tiel, door de vriendelijkheid van Mr. UYTENBOOGAART ontvangen); ook komt het voor, dat de gewone bestippeling zoo uiterst fijn, verspreid en onduidelijk is, dat zij alleen onder het microskoop van de eveneens fijnere, verspreide

grondbestippeling te onderkennen is; daardoor schijnt het halsschild, vooral over de schijf, zonder sterke vergrooting gezien, bijna glad te zijn; ik noem deze ab. s. *sublacvis* **nov. ab.** (een ex. uit Veenendaal ontving ik door de vriendelijkheid van den heer A. E. KERKHOVEN). De dekschilden zijn van fijne tot vrij krachtige, meer of minder verdiepte stippelrijen voorzien, waar de stippels dicht opeenstaan; de tusschenruimten zijn vlak, eenigszins ongelijkmatig, meer of minder fijn en dicht bestippeld, gewoonlijk met daartusschen gemengde, iets grootere, duidelijker stippels; echter blijven deze altijd opvallend fijner dan de stippels der langsrijen. Bij een exemplaar, door den heer J. DIXON bij Loosduinen, in December, achter schors (van een uit Winterswijk ingevoerden den) gevangen, en mij welwillend afgestaan, zijn kop en halsschild ongewoon grof en ongelijkmatig dicht bestippeld, waarbij over het midden eene smalle onbestippelde langsstrook overblijft, waar alleen de zeer duidelijke, dichte grondbestippeling zichtbaar is. Ook zijn de stippelrijen op de dekschilden ongewoon scherp aangeduid en dieper ingedrukt, de zeer dicht opeenstaande grovere stippels ervan zijn diep en scherp ingestoken, waardoor men, bij oppervlakkige beschouwing, allicht van stippellijnen zou spreken; de tusschenruimten langs de zijden en naar het uiteinde schijnen iets gewelfd te zijn. De habitus komt overeen met de smalleste exemplaren van het type, doch maakt den indruk, dat dit ex. tot eene zelfstandige soort behoort, wat intusschen, bij de groote veranderlijkheid van *P. cochleariae*, te gewaagd zou zijn om aan te nemen.

Ik noem deze ab. s. *fortiterpunctatus*, **nov. ab.**

Alhoewel de bestippeling voor een deel overeenstemt met wat door J. WEISE in de beschrijving van den bergvorm: var. *obesus* WEISE en van den evenmin in ons gebied voorkomenden *P. gramicus* DUFTSCHM. gezegd wordt, kan er geen sprake van zijn, dat het een dezer beide vormen zou zijn.

2560. *Hippuriphila Modeeri* L. ab. c. *bimaculata* WEISE is zeldzaam. Exemplaren, waar zich de bruingele kleur der dekschilden zoozeer heeft uitgebreid, dat alleen de naad en omgeving van het schildje donker blijven (wellicht onuitgekleurd; zie „Col. Neerl.” II blz. 465), zijn ab. c. *praescutellaris* PIC. De ab. c.* *chalybea* WEISE (fraai staalblauw) beschouwt

REITTER als een verweerd („angelaufenes”) exemplaar ¹⁾. Bij Ommen, langs de Vecht, werd waargenomen, dat, na water werpen op het oeverzand, tal van deze diertjes uit gaatjes te voorschijn kwamen.

2758. *Polydrosus chrysomela* OLIV. Volgens REITTER (l.c. V) behoorren de grijs beschubde exemplaren tot de a. *salsicola* Fairm. Voor zoover mij bekend, is deze soort in Nederland nog alleen bij Bergen-op-Zoom, langs de Schelde op ziltplanten gevangen, soms in aantal en in allerlei kleurentinten. Ongetwijfeld zal zij ook langs de Wadden der Noordzee-eilanden worden aangetroffen, daar zij ook van het Duitsche eiland Borkum bekend is. Dat op laatst genoemde vindplaats alleen de a. *salsicola* (d. z. dan de grauw beschubde exemplaren) zou voorkomen, is niet aannemelijk, evenmin, dat het type in Bohemen zou gevonden zijn, tenzij op een of anderen salinenbodem, waar echte ziltplanten groeien. Van SCHILSKY'S mededeeling over deze soort (in: Die Käfer Europa's van KÜSTER KRAATZ, 48^{es} Heft, Nürnberg 1912; zie: 8^e Lijst van soorten en variëteiten, nieuw voor de Nederl. fauna, enz.; in Tijdschr. v. Entom. IV, 1912) wordt door REITTER geen melding gemaakt.

2759. *Polydrosus cervinus* L. Geelgrauw of goudgeelachtig (licht koperglanzig) beschubde exemplaren zijn: a. *maculosus* HRBST. Groenachtig beschubden heeten, volgens REITTER, a. *melanotus* STEPH. (*virens* Boh.).

2933bis. *Mecinus Heydeni* WENCK. Bij St. Pieter, nabij Maastricht, Mei, op *Linaria vulgaris*, met *M. janthinus* (coll. MAURISSEN). Bij de revisie mijner collectie vond ik, tusschen de exemplaren van laatstgenoemde soort, er twee van deze voor de Nederlandsche fauna nieuwe soort. Ofschoon de kleur bij beide soorten overeenstemt, is *Heydeni* gemakkelijk

¹⁾ Bij meerdere op slib en zand, langs oevers levende kevers, welke zich ingraven, als *Dyschirius*, *Platystethus* e. a., gebeurt het meermalen, dat zij een fraai blauwe of groenachtige tint vertoonen, die met alcohol afgepenseeld kan worden en afkomstig is van het iriseerend algenkleed dat dikwerf het slib bedekt en aan het lichaam, sterk ingedroogd, aangekleefd zit. Mogelijk, dat iets dergelijks ook bij genoemde *Halticidae* het geval kon zijn, ofschoon oude verweerde exemplaren, bij bronzig glanzige soorten, ook wel een blauwachtige tint kunnen hebben.

te herkennen aan den, vanaf de basis sterk haakvormig gebogen snuit, den fijn bestippelden kop, het fijn en weinig dicht bestippelde, glanzige halsschild en de krachtige, grof bestippelde langsstrepen op de dekschilden, welke breeder zijn dan de tusschenruimten; ook is het lichaam kleiner ($2\frac{1}{2}$ mM.) en smal.

Bij *M. janthinus* GERM. is de snuit in het midden gelijkmatig gebogen, de kop grof bestippeld, het halsschild dicht en krachtig bestippeld, nagenoeg mat; dekschilden met iets fijnere stippellijnen, de tusschenruimten minstens even breed als deze. Lengte $3-4\frac{1}{5}$ mM.

3115bis. *Apion armatum* GERST. (*Barnevillei* WENCK). Een ♂ bij Houthem (Limb.), Sept., door Dr. MAC GILLAVRY gevangen en welwillend voor mijne collectie bestemd. Deze soort is het naast verwant aan *A. carduorum* KIRBY, doch kleiner, smal, dofzwart, zonder metaalglans op de dekschilden, welke in 't midden het breedst zijn; bovenzijde fijn en spaarzaam wit behaard. De voorschenen bij het ♂ zijn aan den top schuin afgesneden en het eerste lid der achtertarsen is aan den top haakvormig naar binnen gebogen. Lengte $2-2\frac{1}{2}$ mM.

Den Haag.

ED. EVERTS.

BIBLIOTHEEK.

(Vervolg van bladz. 364).

Lepidoptera (vervolg).

DAMPF, A. Zur Kenntnis gehäusetragender Lepidopterenlarven. Königsb. i. Pr., 1910. (Inaug.-Diss.).

DVAR, H. G. Descriptions of new species and genera of Lepidoptera from Mexico. Wash., 1914. („Proc. U. S. Nat. Mus.”).

DYAR, H. G. Lepidoptera of the Yale-Dominican expedition of 1913. Wash., 1913. („Proc. U.S. Nat. Mus.” 1914).

ECKE, R. VAN. Bijdrage tot de kennis der Nederlandsche Lycaenasoorten. („Zoöl. Meded.”, 1915).

ECKE, R. VAN. Systematische catalogus der Rhopalocera Neerlandica. („Zoöl. Meded.”, 1915).

HOFFMANN. Pierisvarietäten. Zie pag. 360.